

Сънародник

Брой
Číslo 3

Krajan

Юли - Септември
Júl - September 2020

Evo Danchev photographer

- III-ти том на „Българско-словашки речник“ на доц. д-р М. Кошкова
- Концерт на Росица Кирилова в Братислава
- Отново в Хронски Бенядик
- 3. ZVÄZOK BULHARSKO-SLOVENSKÉHO SLOVNÍKA DOC. M. KOŠKOVEJ
- Koncert Rosicy Kirilovej v Bratislave
- Opäť v Hronskom Beňadiku

ПРЕМИЕРА НА III-ТИ ТОМ НА „БЪЛГАРСКО-СЛОВАШКИ РЕЧНИК“ НА ДОЦ. Д-Р МАРИЯ КОШКОВА

Литература

На 2 юли 2020 г. Българският културен институт в Братислава представи първото издание на III-ти том на „Българско-словашки речник (Поаз – С)“, издателство „Веда“ на Словашката академия на

PREMIÉRA 3. ZVÄZKU BULHARSKO - SLOVENSKÉHO SLOVNÍKA DOC. MÁRIE KOŠKOVEJ

LITERATÚRA

Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave predstavil 2. júla 2020 prvé vydanie tretieho zväzku bulharsko-slovenského slovníka (Poaz-S), vydavateľstva Veda Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 2020. Táto

науките, Братислава, 2020. Това събитие е първото в културната програма на Института в присъствие на посетители след отмяната на мерките за ограничаване на разпространението на вируса Ковид-19. „Радваме се, че то е толкова знаково и е организирано съвместно със Славистичния институт „Ян Станислав“ към Словашката академия на науките, с който ни свързват дух, писменост и идентичност“, заяви директорката на БКИ Ваня Радева на гостите, зажадняли за общуване и споделено културно преживяване. То е посветено на предстоящия 5 юли, когато словаците честват св. св. Кирил и Методий – първоапостоли и кръстители на великоморавските владетели и народ. Събитието е и част от планирани съвместни културни събития в рамките на проект „По стъпките на Кирил и Методий, европейски културен маршрут“ и бе почетено от г-жа Татяна Мikušová, директор на фондация „Центропе“, представляваща проекта от словашка страна.

Г-жа Радева запозна посетителите с биографията на авторката на този фундаментален труд доц. Мария Кошкова, като я представи като истинска съвременна ученичка и последователка

удалост била првoу в културном програме Bulharského kultúrneho inštitútu za prítomnosti návštevníkov po zrušení opatrení na obmedzenie šírenia vírusu Covid 19. „Sme radi, že táto významná udalosť bola zorganizovaná v spolupráci so Slavistickým ústavom Jána Stanislava pri Slovenskej akadémii vied, s ktorým sme prepojení duchom, písmom a identitou“, uviedla riaditeľka BKI Vania Radeva hostom, túžiacim po kontakte a zdieľanom kultúrnom zážitku. Podujatie bolo venované 5. júlu, keď Slováci oslavujú sv. Cyrila a Metoda - prvých apoštolov a krstiteľov veľkomoravských vládcov a národa. Taktiež je súčasťou plánovaných spoločných kultúrnych podujatí v rámci projektu Európska kultúrna cesta: Po stopách Cyrila a Metoda, a poctila ho pani Tatiana Mikušová, riaditeľka združenia Slovenský Dom Centrope, ktorá zastupovala projekt zo slovenskej strany.

Pani Radeva oboznámila návštevníkov s biografiou doc. Márie Koškovej a prezentovala ju ako skutočnú novodobú žiačku a nasledovníčku nadčasového diela patrónov Európy. S rovnakou oddanosťou zasvätila posledných 20 rokov svojho života duchovnému mostu medzi dvoma slovanskými národmi, aby ho mohli využívať všetci Bulhari a Slováci, ktorí žijú a

на непреходното дело на Патроните на Европа. Със същата всеотдайност тя е посветила последните 20 години от живота си на този „духовен мост“ между двата славянски народа, за да могат да го ползват всички българи и словаци, които живеят и учат в двете държави. Радева подчерта особеното му значение за тези, които работят във всички области на обмен между Словакия и България, за българските преводачи, които са посветили живота си на популяризиране на българската поезия, литература и драма в Словакия. Тя не пропусна да спомене огромната му полза и за тези, които обслужват търговията, бизнеса и туризма и изготвят съпътстващата административна и правна документация.

Мария Кошкова е завършила Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „Българска филология“. От 1982 до 1996 г. е била културен референт в Българския културен институт в Братислава. Работила е и като преводач и протокол в Българското посолство. Авторка е на монография за българско-словашката фразеология, на редица научни студии и статии. Член е на Словашката езикова общност на преводачите на специализирана литература. Носителка е на редица награди за принос в разпространяването на българската култура.

„Сизифов труд“ нарече делото на Кошкова нейният рецензент доц. д-р Александра Ярошова. „Тя е билингвална – майка ѝ е българка, а баща ѝ е словак и затова познава перфектно и двата езика. Никой друг не би могъл да изготви такъв речник.

študujú v oboch krajinách. Vania Radeva zdôraznila osobitný význam bulharsko-slovenského slovníka najmä pre bulharských prekladateľov, ktorí zasvätili svoj život propagácii bulharskej poézie, literatúry a dramaturgie na Slovensku. Neopomenula ani jeho veľký prínos pre tých, ktorí pôsobia v rámci obchodu, podnikania a cestovného ruchu a pripravujú sprievodnú administratívnu a právnu dokumentáciu.

Mária Košková je absolventkou Filozofickej fakulty Univerzity sv. Klimenta Ochridského v Sofii, špecializovala sa na bulharskú filológiu a slovanské štúdiá. Od roku 1982 do roku 1996 bola kultúrnou referentkou Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave. Pôsobila aj ako prekladateľka a vedúca protokolu na Bulharskom veľvyslanectve. Je autorkou monografie o bulharsko-slovenskej frazeológii, niekoľkých vedeckých štúdií a článkov. Je členom komunity prekladateľov odbornej literatúry. Za svoj prínos k šíreniu bulharskej kultúry získala niekoľko cien.

Jej recenzentka doc. Alexandra Jarošová nazvala dielo Márii Koškovej sizyfovskou prácou: „Ona je dvojazyčná - jej matka je Bulharka a jej otec je Slováč, takže dokonale pozná oba jazyky. Takýto slovník nemohol zostaviť nikto iný. Okrem zručnosti a podrobných znalostí slova je to ťažká, nevďačná práca, ktorú možno porovnať iba s prácou baníka. Musíte byť skutočným lexikografom, aby ste ju milovali“. Jarošová pripomenula slová Samuela Johnsona: „Zvyčajne autori očakávajú, že ich niekto pochváli, a my – aby na nás príliš nenadávali“. Recenzentka zdôraznila, že stretáva stále viac mladých ľudí, ktorí chcú získať kvalitný produkt

Освен умение и детайлно познаване на словото това е тежък, неблагодарен труд, който може да се сравни само с този на миньора. Трябва да си истински лексикограф, за да го обичаш.“ Ярошова припомни думите на Самуел Джонсън: „Авторите очакват някой да ги похвали, а ние – да не ни ругаят много“. Тя сподели, че среща все повече млади хора, разочаровани от речниците във виртуалните портали, които искат да получат качествен продукт в областта на лингвистиката: „В морето интернет ние сме навигаторите и вярвам, че речникът на доц. Мария Кошкова ще намери своето достойно място и в интернет.“

„Историята на речника се превърна в одисея, която започна преди 23 години и продължава до днес“ – обърна се към публиката доц. Мария Кошкова. Тя обясни, че за последните 10 години езикът коренно се е променил, което изисква постоянен допълнителен труд по текуща актуализация на речника, преди още да е излязъл от печат. Авторката благодари на семейството си – на двете си дъщери и зет си, както и на своя колега и научен редактор доц. д-р Дезидер Колар, които са я подкрепяли през дългите години къртовски труд. „Зет ми се шегува, че съставянето на речниците е продължило три заешки живота, защото два от домашните ми любимци – зайци, вече не са сред живите. Третият работи здраво с мен, намирам листовите, на които пиша, наръфани, пръснати по земята, с по някоя думичка на тях, колкото да се досетя коя страница е „редактирал“, пошегува се Мария Кошкова.

Присъстващите изразиха почитта и благодарността си с ръкопляскания и красиви букети, а Българското посолство изпрати в знак на уважение стилна кошница с цветя от името на Н. Пр. извънредния и пълномощен посланик на Р. България г-жа Йорданка Чобанова. Да пожелаем издържливост на авторката, за да грабнем в ръцете си и дългоочаквания последен том на българско-словашкия речник с буквите Т – Я.

Автор: **БКИ**

v oblasti lingvistiky a boli sklamaní zverejnenými slovníkmi virtuálnych portálov: „V mori internetu sme navigátormi, a ja verím, že slovník doc. Márie Koškovej nájde svoje dôstojné miesto aj tam“.

„Históriu slovníka možno porovnať s Odyseou, ktorá začala pred 23 rokmi a pokračuje aj dodnes“, uviedla doc. Mária Košková. Za posledných 10 rokov sa jazyk radikálne zmenil, čo si vyžaduje neustálu dodatočnú prácu na priebežnej aktualizácii slovníka pred jeho uverejnením. Autorka poďakovala svojej rodine - dvom dcéram a zaťovi, ako aj svojmu kolegovi a vedeckému redaktorovi Doc., Assoc. Prof. Deziderovi Kollárovi, ktorý ju podporoval počas mnohých rokov tvrdej práce.

„Môj zať žartuje, že zostavenie zväzkov slovníka si vyžiadalo tri životy králikov, pretože dvaja moji miláčikovia - králiky už nežijú. Tretí so mnou tvrdo pracuje, nachádzam papiere, na ktorých si píšem poznámky- roztrhané, požuvané a váľajúce sa po zemi, kde sa ťažko rozoznáva nejaké slovíčko, z ktorého sa dá len uhádnuť, ktorú stránku som redigovala“, žartovala Mária Košková.

Prítomní prejavili svoju úctu a vďačnosť s potleskom. Krásna kytica bola odovzdaná pani Márii Koškovej v mene J.E. mimoriadnej a splnomocnenej veľvyslankyne Bulharskej republiky, pani Jordanky Čobanovej.

Autor: **БКИ**

ЕДНО РАЗЛИЧНО УСЕЩАНЕ

Следя с интерес събитията, организирани от Деница Секуличка и Българския културен съюз в Братислава. На 08.09.2020 г., след месеци на карантина и ограничения, културният живот се пробуди с концерт на Росица Кирилова и Светослав Станчев. Почитател съм на българския рок, естрадната музика не ми е страст, но самото събитие е повод за среща с приятели и нови запознанства. Ненадейно в мислите ми се появи моята първа среща с Росица Кирилова през далечната 1982 г. на „Златния

„TROCHU INÝ POSIT“

So záujmom sledujem podujatia organizované Denicou Sekuličkovou a Bulharským kultúrnym zväzom v Bratislave. Dňa 8. septembra 2020 sa, po mesiacoch karantény a obmedzení, kultúrny život prebudil koncertom Rosicy Kirilovej a Svetoslava Stančeva. Som fanúšičkou bulharského rocku, ale populárna hudba nie je mojou vášňou. Samotné podujatie bolo príležitosťou na stretnutie s priateľmi a získanie nových známych. Zrazu som si pripomenula prvé stretnutie s Rosicou Kirilovou. Stalo sa to na Slniečnom pobreží na podujatí Zlatý Orfeus vo vzdialenom roku 1982. Niekoľko detí z okolia

Орфей" в Слънчев бряг. Няколко хлапета от квартала решихме да се състезаваме кой ще събере най-много автографи от участниците. Няма да навлизам в детайли за отношението на повечето от

тогавашните звезди на българската естрада... Кой ли се впечатлява от фенове на 9 – 10 години? Единствено една мила, усмихната участничка (дори не знаехме коя е) се интересува от къде сме и защо сме сами. Не помня подробности от завършека

sa rozhodlo súťažiť, kto nazbiera najviac autogramov od účastníkov konkurzu. Nebudem písať o postojí väčšiny vtedajších hviezd bulharskej scény, kto by bol ohromený fanúšikmi vo veku 9- 10 rokov. Iba jedna milá a usmievavá účastníčka (ani sme nevedeli kto to je) sa zaujímal o to, kde sme sa tu pobrali a prečo sme sami. Nepamätám si podrobnosti konca tohto dňa, iba tú bitku čo sme si vyslúžili za náš malý výlet. Nepamätám si ani, či som vyhrala improvizovanú súťaž, ale bola som šťastná. Mala som najúžasnejšie venovanie:

Buď hviezdou

S láskou pre Gery
Rosica Kirilova

Tešila som sa na koncert. Nemala som žiadne očakávania, ale bola som šťastná, že som sa stretla s priateľmi, ktorých som nevidela mesiace. Skutočným prekvapením pre mňa bola búrka emócií, ktorá ma zasiahla po objavení sa Rosicy Kirilovej na pódiu a po jej prvom vystúpení. Nie som ekonomickým emigrantom-som „emigrant lásky“, aspoň tak vtipkujú moji príbuzní. Ale ani nevediac ako, mi vystúpili slzy do očí. Cítila som sa ako doma, aj keď v srdci Bratislavy. Predo mnou stála

на деня освен боя, който получихме всички след малката ни екскурзия. Не помня дори дали спечелих импровизираното състезание, но бях щастлива. Имах най-прекрасното пожелание с автограф:

Бъди звезда!

С любов за Гери,
Росица Кирилова

Очаквах с нетърпение концерта. Нямах очаквания за него, но с удоволствие се срещнах с приятели, които не бях виждала от месеци. Истинска изненада за мен беше бурята от емоции, която ме връхлетя след появата на Росица Кирилова на сцената и първото изпълнение. Не съм икономически емигрант, „емигрант по любов“ съм, поне така се шегуват близките ми. Незнайно как очите ми се насълзиха. Почувствах се у дома в сърцето на Братислава. Пред мен стоеше същата млада жена, която преди 40 години ми пожела да бъда звезда. Същото излъчване на спокойствие и любов. Топлият мек глас, жестовете и присъствието, към които годините са били благосклонни. А около мен хора, които пееха и танцуваха. Хора, които искрено се забавляваха.

Изненада за мен беше и представянето на Светослав Станчев. С малко срам трябва да си призная, че не бях слушала негово изпълнение.

tá istá mladá žena, ktorá si pred 40-mi rokmi priała, aby som bola hviezdou. Mala to isté vyžarovanie pokoja a lásky, ten istý teplý, mäkký hlas a gestá, pre ktoré boli roky priaznivé. A okolo mňa ľudia, ktorí spievali a tancovali, ľudia, ktorí sa skutočne bavili.

Prekvapením pre mňa bolo aj vystúpenie Svetoslava Stančeva. Trochu sa hanbím priznať, že som jeho vystúpenia nepočúvala. Na moju obhajobu musím povedať, že už rokynesledujem hudobný a kultúrny život v Bulharsku. Nie som hudobný expert, ale prítomnosť na pódii, sfarbenie hlasu a energia Svetoslava ukazujú, že sa narodil pre pódium. V publiku nebolo diváka, ktorý by nespieval, alebo netancoval „choro“. Dokonca

За мое съжаление споделям, че от години не следя музикалния и културния живот в България. Не съм музикален експерт, но присъствието на сцената, тембърът на гласа, енергията на Светослав показват, че той е роден за сцена. Нямахме човек от публиката, който не запя, който не се хвана на хората. Дори словашките гости, които не знаеха стъпките, но бяха завладени от ритъма, танцуваха. За мен това беше една незабравима вечер. Вечер, изпълнена със спомени от миналото и заредена с положителни емоции и любов от настоящето.

Благодаря на Дени за организацията и отделената енергия.

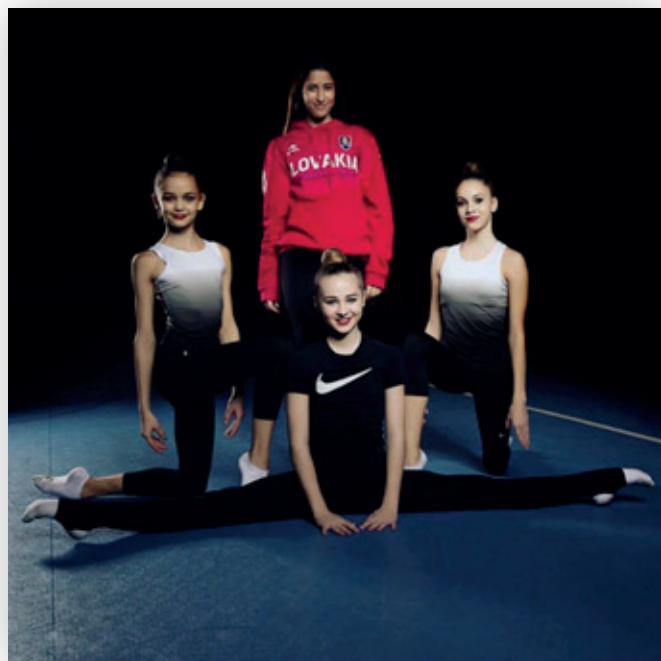
Автор: **Гергана Христова**

АДЕЛА ДИМОВА - НАШАТА ГОРДОСТ В СЛОВАШКАТА ХУДОЖЕСТВЕНА ГИМНАСТИКА

За първите стъпки в художествената гимнастика, за лишенията, за амбициите, за уважението и признанието, за пътя до Братислава, за словашкия спорт

Художествената гимнастика е моят живот. Бях тригодишна, когато влязох в залата по художествена гимнастика на „Герена“. И тя се превърна в най-важното нещо за мен. Не мога да си

представя живота без гимнастиката. До 18-годишна възраст дните ми бяха изпълнени с тренировки, лагери и състезания. Уроците получавах от най-добрите в този спорт в България. Първата ми треньорка Деси ме избра сама. Мама ме заведе в залата, за да придружим нейна приятелка и детето

aj slovenskí hostia, ktorí síce kroky nepoznali, podľahli rytmu. Pre mňa to bol nezabudnuteľný večer. Večer plný spomienok na minulosť a nabitý pozitívnymi emóciami, láskou zo súčasnosti.

Ďakujem, Deny, za organizáciu a venovanú energiu!

Autor: **Gergana Christová**

ADELA DIMOVA - NAŠA HRDOŠŤ V SLOVENSKEJ MODERNEJ GYMNASTIKE

Adela Dimova nám porozprávala o svojich prvých rokoch, o stratách, ctížiadostivosti, úcte a uznaní, o svojej ceste do Bratislavy a o slovenskom športe.

Moderná gymnastika je môj život. Ako trojročná som po prvý krát vstúpila do telocvične modernej gymnastiky na Gerene. A pre mňa sa to stalo osudným. Nevieť si predstaviť život bez gymnastiky. Do mojich 18-tich rokov boli moje dni naplnené len tréningami, tábormi a súťažami. Prednášky som dostávala od tých najlepších v Bulharsku. Moja prvá trénerka Desi si ma vybrala sama. Mama ma vzala do telocvične, keď sprevádzala svoju kamarátku a jej dieťa na tréning. Začala som opakovať to, čo dievčatá cvičili na koberci. Potom si zjavne Desi všimla, že som dosť ohybná a

й, което тренираше. Аз започнах да повтарям това, което правеха момичетата на килима. Тогава явно кака Деси е забелязала, че съм гъвкава. Покани ме да започна тренировки. Тя запали любовта ми към този спорт. По-късно мои треньори бяха Лучия Генчева, Краси Филипова, Лили Игнатова, Камелия Дунавска, Марияна Василева и разбира се, г-жа Нешка Робева. Благословия е да се докоснеш и научиш толкова много от тези личности. Щастие е те да те водят по трудния, но красив път на този спорт.

По цял ден се занимавах с художествена гимнастика. Не съжалявам за пропуснатите игри и забавления с моите съученици и връстници. След активна състезателна дейност поех по треньорския път. Това е друга тръпка и емоция, но не по-малко вълнуваща. Опитвам се да предам на гимнастичките, с които работя, това, на което са ме учили моите треньори – да са упорити и търпеливи и най-вече всеотдайни, да обичат гимнастиката с цялото си сърце. Работила съм на много места като гост-треньор: Италия, Норвегия, Украйна, Босна. Най-дълго, 4 години, бях в Казахстан, в Астана. В началото като треньор, а след постигнатите успехи и много добри резултати ме назначиха за главен треньор на националния отбор.

Когато пристигнах в Братислава, се сблъсках

pozvala ma na tréningy. Vyvolala moju lásku k tomuto športu. Neskôr boli mojimi trénermi Lucia Genčeva, Krasí Filipova, Lili Ignatova, Kamelia Dunavska, Mariana Vasileva a samozrejme pani Neška Robeva. Dotknúť sa týchto osobností a poučiť sa od nich je požehnaním, nechať sa nimi viesť zase náročnou, ale krásnou cestou tohto športu. Moje dni boli naplnené iba gymnastikou. Neľutujem zmeškané hry a zábavu so spolužiakmi a rovesníkmi.

Po aktívnej závodnej činnosti som sa vydala cestou trénera. Toto je trochu iný pocit a emócia, ale nie menej vzrušujúci. Snažím sa odovzdávať gymnastkám, s ktorými pracujem, to, čo ma naučili moji tréneri: byť vytrvalými, trpezlivými a hlavne oddanými, milovať z celého srdca gymnastiku. Pracovala som na mnohých miestach ako hosťujúci tréner: v Taliansku, Nórsku, na Ukrajine, v Bosne. Najdlhšie, až 4 roky, som pracovala v Kazachstane, v Aстане. Na začiatku som bola trénerkou a po úspechu a veľmi dobrých výsledkoch ma menovali za hlavnú trénerku národného tímu. Po príchode do Bratislavy som narazila na komunikačné ťažkosti. Nevedela som a ešte stále nemôžem povedať, že ovládam slovenský jazyk. To ovplyvnilo moju komunikáciu nielen s deťmi, ale aj s mojimi kolegami z klubov. Niektorí preukázali trpezlivosť a porozumenie,

с трудности по отношение на комуникацията. Не знаех и все още не мога да кажа, че знам словашки език. Това се отрази на общуването ми не само с децата, но и с колегите от клубовете. Едни проявиха търпение и разбиране, а други – не дотам. В крайна сметка, аз трябва да науча гимнастичките на определени движения с телата и умения за работа с уредите, а не на сладкодумие. Това се постига и с не съвсем правилно владее на езика.

През последните години художествената гимнастика в световен план позагуби от блясъка си. Други спортове станаха модерни и по-привлекателни. В България интересът към този спорт е традиция. Смело мога да кажа, че години наред страната ни е била водеща и е определяла правилата за развитието на художествената гимнастика. Дали сме на света не една и две световни шампионки. За малките момичета е чест и привилегия да влязат в клуб по художествена гимнастика в моята родина. Тук, в Словакия, не е точно така. Въпрос на време е да се запали искрата на отдаденост при момичетата. Този спорт е много красив и женствен, но и много труден. Иска се труд и постоянство и най-вече много любов. Моите наблюдения върху другите спортове в Словакия са бегли и не бих могла да ги коментирам.

Словакия ми харесва. Много красива страна е. Река Дунав ми действа успокояващо. В нея има нещо величествено, царствено. Била съм в доста градове в Словакия, защото правех селекция на талантиливи гимнастички от различни клубове за националния отбор, но за жалост, нямаш много

време да разглеждам забележителностите. Впечатлена съм от природата на границата с Полша – Словенски рай, Високи и Ниски Татри. Когато се изкачиш на върха и погледнеш наоколо тази безкрайност, се зареждаш със сила и настроение.

Като професионален треньор винаги имам цел и планове за бъдещето на кариерата си. През следващата 2021 г., дай боже, всичко да върви добре и да не го отложат, във Варна ще се проведе

затiaľ čo iní nie. Nakoniec, gymnastky musím naučiť určitým pohybom tela a zručnosti s náčiním, nie sladkým rečiam. To sa dá dosiahnuť aj s nie príliš správnym jazykom. V posledných rokoch moderná gymnastika stratila svoj lesk. Modernejšími a atraktívnejšími sa stali iné športy. V Bulharsku je ale záujem o tento šport tradíciou. Môžem s istotou povedať, že naša krajina

je už roky lídrom a určuje pravidlá rozvoja modernej gymnastiky. Dali sme svetu nie len jednu alebo dve majsterky. V mojej domovine je pre malé dievčatká češť a privilegium vstúpiť do klubu modernej gymnastiky. Na Slovensku to nie je úplne tak. Je otázkou času, kedy sa táto iskra oddanosti u dievčat zapáli. Tento šport je veľmi pekný a ženský, ale aj veľmi ťažký. Chce to tvrdú prácu a hlavne lásku!

Moje postrehy o iných športoch na Slovensku sú letmé a neviem ich posúdiť. Ale na Slovensku sa mi páči. Je tu krásna krajina, Dunaj ma upokojuje, uvoľňuje. Je tu niečo majestätne, kráľovské. Bola som v mnohých mestách na Slovensku, pretože som robila výber talentovaných gymnastiek z rôznych klubov pre národný tím, ale bohužiaľ som nemala veľa času sa poobzerať. Páčila sa mi slovenská príroda severnejšie k poľským hraniciam- Slovenský raj, Vysoké a Nízke Tatry. Keď vystúpíte na vrchol a rozhliadnete sa okolo seba do tohto nekonečna, cítite sa byť nabití silou a pozitívnou náladou. Ako profesionálny tréner mám vždy cieľ a plány o budúcnosti svojej kariéry. Dajbože, aby všetko dobre dopadlo a budúci rok 2021 sa majstrovstvá Európy mohli konať v Bulharsku, vo Varne. Tak veľmi sa teším a čakám na to a už teraz sa pripravujem s dievčatami. Dokonca som urobila jednu z kombinácií v sprievode bulharskej ľudovej piesne: „Chichovite konja“. Ak na konci novembra tohto roku budú v Kyjeve Európske majstrovstvá, dúfam, že ukážeme všetko, čo sme dosiahli. Či už potom zostanem v Bratislave a budem pokračovať v rozvoji modernej gymnastiky ešte neviem, ale aj keby som nezostala dlhšie, som hrdá a rada, že som dala nový začiatok, určitý systém v tomto športe a dodala som štipku úspechu do slovenskej modernej gymnastike. Tento rok sa športový kalendár pre všetky športy nenaplnil kvôli globálnemu problému s Covid- 19.

Европейското първенство. Толкова много го чакам и се готвя отсега с девойките, дори едното от съчетанията съм направила на фона на българската народна песен „Чичовите коньѐ“. Ако в края на ноември тази година се проведе Европейското първенство в Киев, ще покажем на какво сме способни. Дали след това ще остана в Братислава и ще продължа да развивам художествената гимнастика на световно ниво, все още не зная. Но дори и да не остана за по-дълго, ще бъда горда и доволна, че дадох ново начало и системност на художествената гимнастика тук и допринесох за успеха ѝ в Словакия.

Тази година много събития от спортния календар не се осъществиха поради световния проблем Ковид-19. В Словакия са развити доста и зимните спортове. При тях има значителни успехи. Миналата година посетих 83-тото Световно първенство по хокей, което се проведе в Братислава. Гледах мачовете с голям интерес. Словашкият отбор завърши на 9-то място. Друга голяма гордост за Словакия е Петар Саган – трикратен световен шампион по колоездене. Макар и да не е словачка, успехи за страната носи и Анастасия Кузмина – трикратна златна олимпийска медалистка по биатлон през 2010, 2014 и 2018 г. Подобни постижения са наистина повод за гордост и стимул за младите таланти в тези спортове. Също така спортната гимнастичка Барбора Мокошева взе квалификация за Олимпийските игри, които трябваше да се проведат тази година в Токио, но бяха отложени за 2021 г. Пожелавам ѝ да е здрава и да участва. Надявам се словашките момичета от отбора по художествена гимнастика през следващите години да работят така, че да се борят за участие в Олимпийските игри в Париж.

Автор: **Адела Димова**

ОТНОВО В ХРОНСКИ БЕНЯДИК

Днес в България малцина знаят, че по време на Втората световна война много българи – студенти, градинари и работници, участват в нелегалната антифашистка съпротива и

Зимné športy sú dobre rozvinuté aj na Slovensku. Majú úspechy. Minulý rok som bola na 83. majstrovstvách sveta v hokeji, ktoré sa konali na Slovensku v Bratislave a sledovala som ich s veľkým záujmom. Slovensko skončilo na 9. mieste. Petar Sagan je veľkou pýchou, slovenský trojnásobný majster sveta v cyklistike. Síce nie je Slovenka, ale ďalšou pýchou je aj Anastasia Kuzmina- trojnásobná zlatá olympijská medailistka v biatlone v rokoch 2010, 2014 a 2018. Je to pre nich skutočne hrdosť ale aj stimul pre mladé talenty. Aj z nášho gymnastického oddielu sa gymnastka Barbora Mokoševa kvalifikovala na olympijské hry, ktoré sa mali konať tento rok v Tokiu. Odložili ich na ďalší rok 2021. Prajem jej, aby bola zdravá a aby sa zúčastnila. Dúfam, že slovenské dievčatá z tímu modernej gymnastiky budú v nasledujúcich rokoch pracovať na účasti na olympijských hrách v Paríži.

Autor: **Adela Dimova**

NAVŠTEVA HRONSKÉHO BEŇADIKU

Málokto v Bulharsku vie, že počas druhej svetovej vojny sa veľa Bulharov- študentov, záhradníkov a robotníkov, zúčastnilo protifašistického hnutia v rámci partizánskych jednotiek na strednom Slovensku. Mnoho z nich prišlo o život. Bulharským študentom- partizánom, ktorí zahynuli v bojoch s nemeckou armádou, vďační občania Hronského Beňadiku postavili pamätník, pripomínajúci nesmrteľnosť hrdinov. Tento rok 19. septembra uskutočnila bulharská komunita v Bratislave svoju každoročnú púť k Hronskému Beňadiku.

Skoro ráno, v dobrej nálade a v mierne zmenšenej zostave, kvôli šíreniu Covid-19, sme sa vydali do „našej dediny“, tak nazývame obec už dlhé roky. Cesta prebehla nenápadne a príjemne a v mimoriadne pohodlnom autobuse.

V útulnom Hronskom Beňadiku pred obecnou budovou a kultúrnym strediskom svecujúci bulharskými a slovenskými vlajkami nás opäť privítal starosta, pán

в партизанските отряди в Западна Словакия. Мнозина от тях губят живота си. На загиналите в боевете с редовната немска армия български студенти партизани признателните граждани от Хронски Бенядик издигат паметник, увековечаващ безсмъртието на героите. Тази година на 19 септември българската общност в Братислава проведе своята ежегодна екскурзия поклонение до Хронски Бенядик.

Krovina a vedenie obce. Úžasné dámy zo speváckej skupiny „Delinka“ nás dojali svojimi vystúpeniami v bulharskom a slovenskom jazyku. Nasledovali dojímavé príhovory pána Krovinu, veľvyslankyne Bulharskej republiky JE Pani Yordanky Čobanovej a predsedníčky Bulharského kultúrneho zväzu Denici Sekulichky a kladenie vencov pred pamätníkom obetí boja proti fašizmu a hitlerovskému Nemecku.

Aj keď kvôli protipandemickým opatreniam nás nemohli privítať v kultúrnom dome, naši milí hostitelia sa postarali o pohostenie pre všetkých prítomných. Oficiálna časť sa skončila položením kvetov na hrobku padlých študentov- partizánov, starostlivo udržiavanú miestnym obyvateľstvom. V tomto okamihu odovzdávania úcty zahynutej bulharskej mládeži sme pochopili odkaz, ktorý zanechali nám, ľuďom z 21. storočia: „Už nikdy viac fašizmus na zemi, pod akýmkoľvek menom!“.

Ďalšou časťou programu bola návšteva kláštora a prehliadka nádherného kostola sv. Benedikta opáta a Panny Márie. Mali sme jedinečnú príležitosť vidieť relikviu Kristovej krvi.

Pred odchodom sme prvýkrát navštívili zrekonštruovanú múzejnú časť kláštora.

Po toľkých emóciách a v nádeji, že sa na budúci

Рано сутринта, в добро настроение и в малко редуциран състав заради динамичната ковид обстановка, потеглихме за „нашето село“, наричано така от много години. Пътуването мина неусетно и приятно в изключително комфортния автобус.

В уютния Хронски Бенядик, с развени български и словашки знамена пред сградата на Общината и Културния дом, отново ни посрещна кметът, г-н Кровина, с целия си екип и прекрасните дами от певческа група „Делинка“, които ни разчувстваха с изпълненията си на български и словашки език. Последваха трогателните речи на г-н Кровина, на посланичката на Република България Н. Пр. г-жа Йорданка Чобанова и на председателката на

Българския културен съюз Деница Секуличка. Бяха положени венци пред паметника на жертвите на борбата срещу фашизма и хитлеристка Германия. Въпреки че не можах да ни посрещнат в Културния дом заради въведените противопандемични мерки, любезните домакини се бяха погрижили да осигурят почерпка за всички присъстващи.

Официалната част приключи с полагане на цветя на гроба на загиналите студенти партизани, грижливо поддържан от местното население. В този момент на почит към паметта на загиналите български младежи всички разбираме тяхното послание към нас, хората на 21-ви век: „Никога повече фашизъм на земята, под каквото и име да се крие!“.

Следващата част от програмата включваше посещение на манастира и разглеждане на красивата църква „Св. Бенедикт и Дева Мария“ (Kostol sv. Benedikta opáta a Panny Márie). Имашме изключителната възможност да видим реликва с кръвта на Христос. Преди да потеглим, разгледахме за първи път обновената музейна част в манастира. След толкова емоции и надеждата, че ще се върнем пак догодина се отправихме към Левице, където прекарахме следобедните часове. Времето беше чудесно за разходка и разглеждане на града. Приятно впечатление ни направи и музеят, пълен с археологически и етнографски предмети, картини, семеен архив и книги.

Автор: Елена Гигова

rok opäť vrátíme, sme zamierili do Levíc, kde sme strávili celé popoludnie. Počasie bolo vynikajúce na

prechádzku a spoznávanie mesta. Zapôsobilo na nás aj múzeum plné archeologických a etnografických predmetov, obrazov, rodinných archívov a kníh.

Autor: Elena Gigová

ХИЛЯДОЛЕТНАТА ВОЙНА

„Войната е продължение на политиката с други средства“ – казва Карл фон Клаузевиц през 19. век. „Войната е мир“ – допълва Джордж Оруел в най-известната си книга през 20. век. Тези твърдения в 21. век може да бъдат леко актуализирани – войната вече е съвсем различна, не се води по фронтовете, а през нашите телевизори и компютри. В уикипедия има пространна интересна статия за видовете война, като са включени и информационната, и психологическата. Ако човек е честен пред себе си, накрая ще си признае, че войната никога не е свършвала, че дори „студената война“ е била само привиден мир и мирът винаги е бил илюзия. А илюзиите не са полезни за здравето.

В глобален мащаб Северът е по-богат от Юга, а Западът винаги е бил възприеман като посилен от Изтока. Югът е бил завладяван, за да може Северът да забогатява със заграбването на неговите ресурси. Но после идва един момент, в който онеправданите търсят сметка на грабителите си. В Античността Древна Гърция е забогатяла и от Изтока персийците са я нападнали. После Рим става център на света, но идват варварите на Тамерлан и Чингиз Хан и му разказват играта. С настъпването на християнството войната се променя, но не много. С разделянето на империята на западна с център Рим и източна с център Константинопол се оформят и двата лагера. И всеки от тези два велики града се е опитвал да завладее и контролира колкото може по-голяма територия.

В тази битка Словакия и България се оказват на фронтовата линия. Един съвременен български режисьор нарече неотдавна светите Кирил и Методий византийски шпиони. В църквата те са определяни като равноапостоли – равни на апостолите, Христовите ученици, защото по удивителен начин защитават правото на хората да разбират какво им се говори. Какво е разбирал един български селянин от гръцките думи на литургията? Нищо. Какво е разбирал един словашки селянин от богослуженията на латински? Фокус-бокус, ей това са разбрали английските селяни от изречението, което дочували в църквите – *Hoc est corpus*. „Това е тялото“ – казвал свещеникът и вдигал хляба, определен за причастieto. Те обаче не били просветени, не знаели латински и оттам идва изразът *hocus – pocus*.

В словесната война с триезичниците във Венеция свети Кирил спечелил последната битка. Кой срещу кого воювал тогава? Не просто Рим срещу Константинопол. А властимащите срещу народа – както винаги е било. Само че тогава не казвали „носете маски задължително“, а казвали „ще служим само на три езика, а вие ще се подчинявате“ – изреченията се сменят, подходът не. И свети Кирил бил на страната на народа,

TISÍCROČNÁ VOJNA

„Vojna je pokračovanie politiky inými prostriedkami“ vyslovil v 19. storočí Karl von Clausewitz. „Vojna je mier“ dodal George Orwell vo svojej najslávnejšej knihe 20. storočia. Tieto tvrdenia v 21. storočí môžeme mierne aktualizovať - vojna je teraz celkom iná, nebojujesa na frontoch, ale prostredníctvom našich televízorov a počítačov. Wikipedia má rozsiahly a zaujímavý článok o druhoch vojen, vrátane informačných a psychologických. Ak je človek k sebe úprimný, nakoniec pripustí, že vojna sa nikdy neskončila, že aj studená vojna bola iba zdanlivým mierom a že mier bol vždy ilúziou. A ilúzie nie sú dobré pre zdravie. Globálne je Sever bohatší ako Juh a Západ bol vždy vnímaný ako silnejší od Východu. Juh bol dobytý, aby sever mohol zbohatnúť využitím cudzích zdrojov. Ale nakoniec vždy príde čas, keď sa obeť domáha spravodlivosti u svojich lupičov. V staroveku Grécko zbohatlo a ako výsledok na neho zaútočili Peržania z východu. Potom sa Rím stal centrom sveta, ale prišli barbari pod vedením Tamerlána a Džingischána a zruinovali ho. S príchodom kresťanstva sa vojna zmenila, ale nie veľmi. S rozdelením ríše na západnú, s hlavným mestom Rím a východnú, s hlavným mestom Konštantínopol, vznikli dva tábory. A každé z týchto dvoch veľkých miest sa pokúsilo dobyť a ovládnuť čo najviac územia.

V tejto bitke sa Slovensko a Bulharsko ocitli v prvej línii. Súčasný bulharský režisér nedávno nazval svätého Cyrila a Metoda byzantskými špiónmi. V cirkvi sú definovaní ako rovnocenní apoštoli - rovní s apoštolmi, Kristovými učeníkmi, pretože úžasnym spôsobom bránili právo ľudí porozumieť tomu, čo sa im hovorí. Čo mohol pochopiť bulharský roľník z gréckych slov liturgie? Nič. Čo pochopil slovenský roľník zo služieb v latinčine? Hókus-pókus, to je ako anglickí roľníci chápali vetu, ktorú počuli v kostoloch. *Hoc est corpus* („to je telo“) hovoril kňaz a zdvíhal chlieb určený na sväté prijímanie. Neboli však vzdelaní, nevedeli po latinsky a odtiaľ pochádza aj tak známy výraz *hokus-pókus*.

V slovnej vojne s latinskými predstaviteľmi duchovenstva v Benátkach, svätý Cyril vyhral posledný zápas. Kto proti komu bojoval? Nielen Rím proti Konštantínopolu, ale tak, ako vždy, aj tí, čo sú pri moci, proti ľudu. Len vtedy nehovorili „je nevyhnutné nosiť masky“, ale „slúžiť budeme iba v troch jazykoch a budete sa musieť podriaďovať“. Vety sa menia, prístup nie. A svätý Cyril bol na strane ľudu, hoci oficiálne bol na strane Konštantínopolu. To je dôležité upresnenie. Pochovali ho v Ríme, v kostole San Clemente a západní kresťania mu preukázali túto česť. Nebol však okamžite uznaný za svätého, tak, ako to urobili východní kresťania, ale počkali na to asi tisíc rokov. Knieža Rastislav na Veľkej Morave sa chcel emancipovať od Frankov a Karola Veľkého a ne byť na nich tak závislý. A škola Cyrila a Metoda na krátky čas prekvitala. Jedna malá bitka bola vyhnaná, ale nie celá vojna.

въпреки че официално се водел на страната на Константинопол. Ето това е важно уточнение. Погребали го в Рим в църквата „Сан Клементе“, оказали му тази чест западните християни. Въпреки това не го признали за светец веднага – както това направили източните християни – изчакали около хиляда години. Княз Растислав във Великоморавия искал да се еманципира от немците и Карл Велики, да не бъде толкова зависим от тях. И школата на Кирил и Методий процъфтявала за един кратък период. Една малка битка била спечелена, но не и цялата война.

При следващия владетел ситуацията се променила. Дотолкова, че големият брат Методий попаднал зад решетките в един баварски замък. А студентите били изгонени най-позорно. Някои дори били продадени като роби във Венеция. Става дума за духовни и учени хора, не за криминални престъпници. Петима от тези студенти се озовали в България и поставили началото на Златния век в българската история – построили два университета, българският език станал четвъртият европейски официален език на администрацията и църквата. От този език до днес са останали само неделните църковни служби. И руският съвременен език. Той произлиза точно от старобългарския, граматично разликите са минимални. Така с възникването на нов силен център двубоят между Рим и Константинопол бил разколебан и подлите планове за власт и контрол на двете велики сили били осуетени.

Последвала 1054 година и официалната схизма. Словашкият народ се оказал от западната страна на фронта, а българският – от източната. Словашите ползват латиница и пишат ч, ж, ш, българите – кирилица и пишат ч, ж, ш. Почти хиляда години по-късно този разкол още не е преодолян и едва ли някога ще бъде. Догматичните разделения са тежки. У нас тези, които желаят модернизация на църквата и обединение между православие и католицизъм, са наричани икуменисти. За едни икуменизмът е добро, за други зло. Въпросът има не само политически и догматични измерения, но и чисто верски. В 21. век на някой млад човек това може да се стори твърде странно, но някои неща са неизменими. И зад всеки един най-малък факт – дори този какви букви ползваме – стоят дълбоки исторически причини.

Един от пикетите на хилядолетната война между Запада и Изтока е 1205 година Константинопол вече бил отслабен поради вътрешни междуособици. Някогашният милионен град през 6. – 7. век, центърът на средновековния свят, се стопил от болести и кризи до около двацет хиляди обитатели. Но все още бил най-богатият в целия свят. Рицарите на Балдуин Фландърски с изобразен кръст на щитовете си уж по път към Йерусалим просто така, междудругото, опустошили Цариград. И установили латинска власт, която в

За последното владение са ситуацията zmenila. A to až tak, že starší brat Metod skončil za mrežami na bavorskom hrade. A študenti boli vyhnaní najhanebným spôsobom. Niektorí boli dokonca predaní ako otroci v Benátkach. Hovoríme o duchovných a učených ľuďoch, nie o zločincoch. Piatí z týchto študentov skončili vo vtedajšom Bulharsku a určili začiatok zlatého veku bulharských dejín. Postavili dve univerzity, bulharčina sa stala štvrtým európskym úradným jazykom administratívy a cirkvi. Z tohto jazyka dodnes zostali iba nedelňé bohoslužby. Aj ruský moderný jazyk pochádza presne zo starej bulharčiny, gramatické rozdiely sú minimálne. A tak, so vznikom nového silného centra sa otriasol súboj medzi Rímom a Konštantínopolom a boli zmarené ohavné plány pre moc a kontrolu dvoch veľmocí.

Po roku 1054 nasledoval oficiálny rozkol. Slovenský ľud sa ocitol na západnej strane frontu a bulharský na východnej. Slováci používajú latinčinu a píšú č, ž, š, Bulhari používajú cyriliku a píšú ч, ж, ш. Ani takmer o tisíc rokov neskôr táto trhlina ešte nebola prekonaná a je nepravdepodobné, že niekedy bude. Dogmatické rozdelenie je ťažké. U nás sa tí, ktorí chcú modernizáciu cirkvi a zjednotenie pravoslávnych a katolíkov, nazývajú ekuumenici. Pre niekoho je ekuumenizmus dobrý, pre iného zlý. Táto otázka má nielen politický a dogmatický rozmer, ale aj čisto náboženský. V 21. storočí sa to mladému človeku môže zdať čudné, ale niektoré veci sú rovnaké. A každý jeden fakt, ako napríklad to, aké písmená používame, má svoje hlboké historické dôvody.

Jedným z vrcholov tisícročnej vojny medzi západom a východom je rok 1205. Konštantínopol už bol oslabený vnútornými spormi. Bývalé v 6. - 7. storočí miliónové mesto, centrum stredovekého sveta, sa kvôli chorobám a krízam zmenšilo na asi dvadsaťtisíc obyvateľov. Ale stále bolo najbohatším mestom na svete. Rytieri Balduina z Flámska, so zobrazeným krížom na štítoch, na svojej ceste do Jeruzalemu len tak mimochodom spustošili Konštantínopol. Okrem toho ustanovili latinskú vládu, ktorá v priebehu pol storočia vyplienila a prepravila bohatstvo do Florencie a ďalších talianskych miest. Zhodou okolností sa práve v tých rokoch objavili prvé renesančné diela a prví renesanční umelci a spisovatelia. Ale náhody neexistujú. Aby mohla existovať kultúra, musí existovať dobrá ekonomika. Človek sa vždy najprv postará, aby bola plná chladnička a až potom o svoj duchovný rast. Aj keď duša je dôležitejšia ako telo.

V apríli toho istého roku 1205, slávili Balduin a ďalší „cínovní“ vojaci Veľkú noc v novo dobytých byzantských teritóriách. Jedni kresťania ovládli iných kresťanov a preto nasledovala pomsta. Bulharský kráľ Kalojan, pochovaný v meste Veliko Tarnovo v kostole „Svätí štyridsiati mučeníci“, vyprovokoval rytierov a tí sa počas sviatku, v ťažkom brnení, vydali prenasledovať špeciálne vyslaných vojakov. Oklamaní rytieri sa dostali do močiarov neďaleko mesta Edirne, kde sa aj utopili. Západné jednotky boli porazené, Balduin

продължение на половин век грабела и извозвала богатства накъм Флоренция и други италиански градове. По някаква случайност точно през онези години възникнали първите ренесансови творби, появили се първите ренесансови художници и писатели. Случайности няма. За да има култура, трябва да има добра икономика. Човек първо се грижи хладилникът да е пълен, после за просвещението си. Въпреки че душата е по-важна от тялото.

През април същата 1205 година Балдуин и останалите ламаринени войници празнували Великден в новозавладените византийски земи. Едни християни завладели други християни. Следва отмъщението. Българският цар Калоян, погребан във Велико Търново в църквата „Свети Четиридесет мъченици“, българският пантеон, предизвиква рицарите. Те с тежкото си въоръжение на самия празник тръгват да преследват специално изпратените провокатори, които ги завеждат в блатата край град Одрин. Рицарите затъват. Западните войски са сразени, Балдуин е пленен и отведен във Велико Търново. Последствията от тази битка са огромни и няма място сега да ги обяснявам.

Факт е обаче, че тази война още не е свършила. Българските ученици завършват 12. клас, университет и отиват да работят на Запад. И повече не се завръщат. Над 2 милиона българи са напуснали страната за последните два века години. В епохата на глобализацията това вече е нещо нормално. Не е никаква трагедия. И дори тази битка приключи. Но голямата война продължава на друго място. В телевизора и монитора. А кои са двете воюващи страни – в началото на този текст го написах.

Автор: Николай Фенерски

МОЛИТВА ЗА ИЗКУПЛЕНИЕ НА СОНЯ РУСКОВ ИЗЛОЖБА

На 03.09.2020 г. Българският културен институт откри своя есенен салон с изложба на художничката Соня Русков. Творчеството ѝ – съчетание между иконопис и модерна живопис – силно впечатли гостите, сред които беше и пълномощният министър на Р. България г-жа Виктория Меламед. „Изложбата е знакова. Тя е като молитва към Бог да ни отминат тежките дни на изпитания, които цялото човечество изживява“, заяви в уводното си слово директорката на БКИ Ваня Радева. Тя цитира видни изкуствоведи, които определят творчеството на Русков като въздействащо и нестандартно: „Последните ѝ произведения са плод на непосредствено въздействие на прийоми, свързани с психичния

bol zajatý a prevezený do Veliko Tarnova. Dôsledky tejto bitky sú obrovské, ale bohužiaľ ich nemôžem teraz vysvetľovať. Faktom však je, že táto vojna sa ešte neskončila. Bulharskí študenti po absolvovaní 12. ročníka a univerzity odchádzajú pracovať na Západ. A nikdy sa nevrátia. Za posledných dvadsať rokov opustili krajinu viac ako 2 milióny Bulharov. V dobe globalizácie je to dnes normálne. Nie je to žiadna tragédia. Ale aj keď sa táto bitka skončila, veľká vojna pokračuje inde. V televízii a na monitore. A kto sú obe bojujúce strany, som napísal na začiatku.

Autor: **Nikolay Fenerski**

MODLITBA ZA VYKÚPENIE SONI RUSKOVEJ VÝSTAVA

Dňa 3. septembra 2020 otvoril Bulharský kultúrny inštitút svoj jesenný salón výstavou výtvarníčky Soni Ruskovej. Jej tvorba je kombináciou ikonopisnej a modernej maľby, čo urobilo dojem na hostí, medzi ktorými bola aj splnomocnená

ministerka Bulharskej republiky na Slovensku, pani Victoria Melamed. „Táto výstava je pre nás významná. Je ako modlitba k Bohu, aby ťažké dni plné skúšok, ktorými prechádza celé ľudstvo, čo najrýchlejšie pominuli“, uviedla riaditeľka BKI Vania Radeva.

автоматизъм, характерен за сюрреализма. Съзнанието ѝ е белязано с психичната динамика, с импулсивността на европейския абстрактен експресионизъм, и по-точно на лиричния абстракционизъм. Ние отнасяме живописния стил на Русков към онези индивидуални творчески разкрития, които са наситени с поетична метафоричност и универсална символика на тематиката и цвета“, смята Пламена Димитрова-Рачева, изкуствовед и директор на Градската художествена галерия „Борис Георгиев“ – Варна.

„Соня Русков има своя форма на изразяване. Докато при някои картини главната тема се открива чрез напрежението на колажните фрагменти, то в други произведения се забелязват спорадично редуващи се рефлексии, действащи като катализатори на сложни художествени процеси“, е мнението на проф. д-р Роланд Познер.

Според изкуствоведката Стефка Михел авторката е инспирирана от импресионизма, но е намерила своя собствен стил и преобразува индивидуално съвременната действителност: „Зрителят, който е посетил родината ѝ, открива цветовата гама на лятото и есенните багри на българските планини и долини. Маслената живопис на художничката излъчва чувствителност и финес, а при някои творби се чувства известна носталгия и тъга.“

Соня Русков живее в Германия, а биографията ѝ е на професионален творец, който работи за запазването на старото традиционно българско изкуство, но и създава оригинални авторски произведения. Завършила е Художествената академия в София, специалност „Реставрация“. Член е на Съюза на българските художници и на Професионалната организация на немските художници. Представяла е самостоятелни изложби във Франция, Южна Африка, Италия, Германия, Холандия и др. Участвала е в реставрацията на знакови български църкви и манастири като Троянския манастир, Рилския, Килифаревския и Земенския.

Музикална рамка на вернисажа постави младата украинска флейтистка Ирина Козуб, която изсвири за гостите произведение на Бетховен.

Автор: БКИ

Умелецки критици дефинуват Русковата работа като působivú a nekonvenčnú: „Jej posledné práce boli vytvorené pod priamym vplyvom techník, súvisiacich s psychickým automatizmom, charakteristickým pre surrealizmus. Z jej ďalších obrazov vidíme, ako je tok jej vedomia poznačený mentálnou a psychickou dynamikou, impulzívnosťou európskeho abstraktného expresionizmu a presnejšie lyrickým abstrakcionizmom. Jej maliarsky štýl radíme medzi originálne tvorivé objavy v umení, ktoré sú bohaté na sýte expresívne výrazy, poetickú metaforu a univerzálnu symboliku tém a farieb“, hovorí Plamena Dimitrova-Racheva, kunsthistorička a riaditeľka Mestskej umeleckej galérie Boris Georgiev vo Varne.

„Sonia Ruskova má vlastnoručnú formu prejavu. Zatiaľ čo v niektorých obrazoch hlavná téma tkvie v napätí fragmentov koláže, v iných dielach sa dajú spozorovať sporadicky sa meniace reflexie, ktoré zároveň pôsobia ako katalyzátory zložitých umeleckých procesov“, tvrdí profesor Dr. Roland Posner z Nemecka.

Podľa umeleckej kritičky Stefyky Michel je autorka inšpirovaná impresionizmom, našla si však svoj vlastný štýl a individuálne pretvára súčasnú realitu. „Divák, ktorý navštívil vlast' Sonie Ruskovej, v jej tvorbe objavuje

farebnú škálu letných a jesenných farieb, bulharských hôr a dolín. Olejomal'ba výtvarníčky vyžaruje citlivosť a jemnosť, dokonca v niektorých dielach je badateľná určitá nostalgia a smútok.“

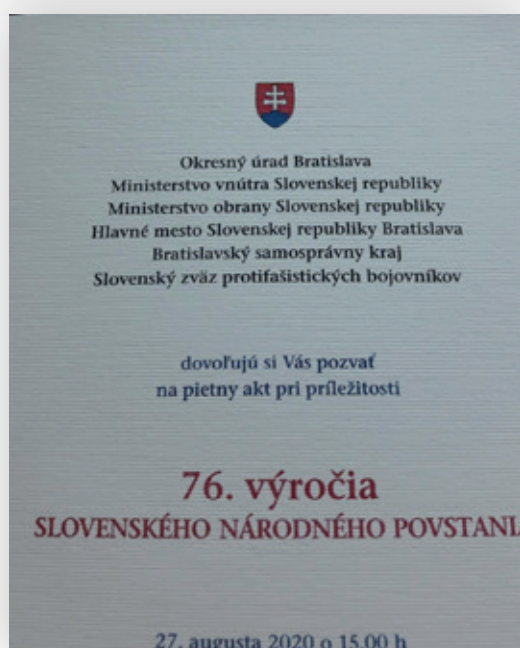
Sonia Ruskov žije v Nemecku a je profesionálnou umelkyňou, ktorá sa snaží zachovať staré tradičné

76 ГОДИНИ ОТ СЛОВАШКОТО НАЦИОНАЛНО ВЪСТАНИЕ

Словашкото национално въстание (SNP) е едно от най-големите антифашистки въстания в Европа. Нацията в сърцето на Европа вдигна оръжието си срещу окупаторите и започна да пише една от най-важните глави в съвременната словашка история. През септември 1992 г. Словашкият национален съвет (SNR) обявява 29 август за национален празник на Словашката република.

Поради мерките, предприети във връзка с коронавируса, тази година тържествата бяха ограничени.

bulharské umenie, ale taktiež vytvára aj vlastné originálne diela. Vyštudovala Vysokú školu výtvarného umenia v Sofii, odbor Reštaurátorstvo. Je členkou profesionálnej organizácie Únie bulharských výtvarníkov a Únie nemeckých výtvarníkov. Mala samostatné výstavy vo Francúzsku, Južnej Afrike, Taliansku, Nemecku, Holandsku a ďalších krajinách. Podieľala sa na reštaurovaní najvýznamnejších bulharských kláštorov a kostolov - Trojanský, Rilský, Kilifarevský a Zemenský kláštor.

Hudobný rámec vernisáže zabezpečila mladá ukrajinská flautistka Irina Kozub, ktorá pre hostí zahrála sonátu Beethovena.

Autor: **BKI**

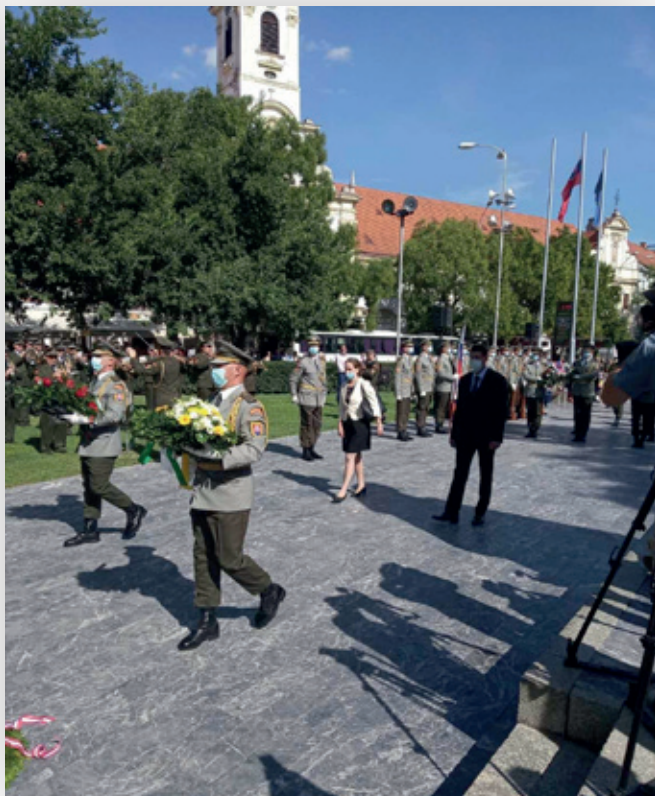
76 VÝROČIE SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA

Slovenské národné povstanie (SNP) bolo jedným z najväčších protifašistických povstaní v Európe. Národ v srdci Európy zdvihol zbraň proti okupantom a začal písať jednu z najvýznamnejších kapitol moderných slovenských dejín. V septembri 1992 vyhlásila Slovenská národná rada (SNR) 29. august za štátny sviatok Slovenskej republiky.

Vzhľadom na opatrenia prijaté v súvislosti s koronavírusom boli tohto roku oslavy obmedzené.

27. 08. 2020 sa bulharská veľvyslankyňa J.E. pani Jordanka Čobanova zúčastnila pietneho aktu kladenia vencov na počesť hrdinov boja proti fašizmu.

На 27.08.2020 г. българският посланик Н. Пр. г-жа Йорданка Чобанова участва в церемонията по полагагането на венци в чест на героите в борбата срещу фашизма.

ОПОЗНАВАМЕ ЕЗИКА, ТРАДИЦИИТЕ И КУЛТУРАТА НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД

На 1 септември тази година нашата детска градина отбеляза 12-та си годишнина. Основателят на детска градина „Христо Ботев“ в Братислава е Гражданското сдружение „Приатели на БСОУ „Христо Ботев“ в Братислава“. Сдружението вдъхна живот на тази институция, чиято главна цел е да разпространява ценностите и традициите на българската държава в Словакия. Основният стремеж на нашата детска градина е да запознае възпитаниците с обичаите, културата, езика на българите. В същото време детската градина е фокусирана и върху различни дейности от мултикултурен характер.

В продължение на 12 години Гражданското сдружение на приятелите на Българското училище успява успешно да управлява детската градина и да повишава нивото ѝ, за което свидетелства и големият брой възпитаници. В момента 50 деца посещават детската градина и за съжаление, не успяваме да приемем много от кандидатстващите поради ограничения капацитет. Детската градина се посещава предимно от деца от словашка националност, ето защо сме приспособили образователния процес към дадените условия и обучението преминава на два езика – на словашки и на български. Българският език е включен и в ежедневните дейности на възпитаниците от всички групи. В първа група 3-годишните деца учат български песни и кратки стихотворения, слушат български приказки и се научават да използват

POZNÁVAME JAZYK, TRADÍCIE A KULTÚRU BULHARSKÉHO NÁRODA

1. septembra tohto roku naša materská škola oslávila 12 rokov. Zriaďovateľom materskej školy Christa Boteva v Bratislave je Občianske združenie priateľov Bulharskej školy, ktoré jej vdýchlo život s cieľom šíriť princípy a tradície Bulharskej krajiny na Slovensku. Hlavným zameraním našej škôlky je spoznávať zvyky, kultúru, jazyk a tradície Bulharskej krajiny. Zároveň je škôlka zameraná na rôzne aktivity multikultúrneho charakteru, ktoré sú spojené aj s aktivitami a činnosťami rodičov a priateľov Bulharskej školy.

12 rokov sa darí Občianskemu združeniu priateľov Bulharskej školy materskú školu prevádzkovať a každým rokom skvalitňovať jej úroveň, o čom svedčí jej naplnenosť. V súčasnosti navštevuje škôlku 50 detí a žiaľ, mnohým záujemcom sme z kapacitných dôvodov nemohli vyhovieť. Škôlku navštevujú prevažne deti slovenskej národnosti. A tak sme výchovno-vzdelávací proces prispôbili daným podmienkam a prebieha v dvoch jazykoch: v slovenskom a bulharskom. Bulharský jazyk sme aktívne zaradili do dennej činnosti vo všetkých triedach. V prvej triede sa 3-ročné deti učia bulharské pesničky a krátke básničky, počúvajú bulharské rozprávky a učia sa zvládnuť správne používať slová a bežné výrazy – poďakovať, poprosiť, pozdraviť. V druhej triede sa 4/5-ročné deti naučia veľa nových slovíčok, ktoré sa týkajú predmetov každodenného života, živej a neživej prírody, farieb, počítania, prírodných javov. A k tomu všetkému v 3. triede u 5/6-ročných detí pridávame bulharskú abecedu, písanie vlastných mien a už tvoríme a používame v komunikácii krátke vety.

Tento školský rok pracujeme s kognitívnou knihou „Moja rozprávková cesta“ bulharského jazyka a literatúry, ktorá poskytuje počas celého roka samostatnú prácu pre 5/6-ročné deti v oblasti

правилно думи и изрази от общ характер – да благодарят, да задават въпроси, да поздравяват. Във втората група, която е съставена от 4-5-годишни, се учат много нови думи, свързани с предмети от ежедневието, живата и неживата природа, цветовете, броенето и природните явления. И към всичко това в 3-та група добавяме и изучаването на българската азбука, учим се да пишем личните си имена и да създаваме и използваме кратки изречения.

През тази учебна година работим с познавателната книга „Моето приказно пътешествие“ на български език, която подпомага самостоятелната работа по български език и литература на деца на възраст от 5 до 6 години. Съдържанието на книгата е разработено и структурирано по интересен и забавен начин в 63 теми и е фокусирано върху подобряването на резултатите в шест образователни области: свързана реч, лексика, граматически правилна реч, звукова култура, възприемане на литературно произведение и възпроизвеждане на литературно произведение. Тези области са основата за развитието на знанията за езиковите единици и предоставят на децата възможност чрез интересни дейности, различни езикови упражнения, игри и литературни произведения неусетно да усвоят различни идеи и комуникативни навици.

В детската градина е организиран и кръжок по български танци, който се радва на голяма популярност. Децата обичат да се обличат в български носии и да танцуват български народни танци.

Предучилищната възраст се характеризира с висока възприемчивост на детето. Информацията, която се придобива посредством собствените ни преживявания и се усилва с помощта на всичките ни сетива, е постоянна и за цял живот. Ето защо се опитваме да реализираме всички дейности главно през призмата на преживяванията и придобитият опит.

Детската градина е първата образователна институция за повечето от децата. Те идват при нас от различни социално-културни среди и за първи път при нас се срещат с различни семейни, културни, езикови и национални различия.

Предучилищното ниво е вратата към образованието и ученето през целия живот и ни запознава с универсалните ценности, културата на обществото, общовалидните традиции и обичаи. То осигурява на детето плавен преход от семейния свят към света на обществото, преход от детството на игрите към систематичното образование. Ето защо в нашата детска градина се опитваме да дадем на децата възможно най-много стимули и да ги подготвим за живота „в голямото училище“.

Автор: **Маг. Мариана Каприликова**
директор на детската градина

bulharského jazyka a literatúry. Obsah knihy je rozpracovaný a štruktúrovaný zaujímavou a zábavnou formou v 63 témach a je zameraný na pokrytie očakávaných výsledkov šiestich vzdelávacích oblastí: súvislá reč, slovná zásoba, gramaticky správna reč, zvuková kultúra, postreh literárneho diela a reprodukovanie literárneho diela. Sú základom pre rozvoj vedomostí jazykových jednotiek. Poskytujú deťom príležitosť prostredníctvom zaujímavých aktivít, rôznych jazykových cvičení a hier a jasných literárnych diel nenápadne zvládnuť myšlienky a komunikatívne zručnosti.

V škôlke aktívne pracuje aj krúžok bulharských tancov, ktorý sa u detí teší veľkej obľube. Deti milujú obliecť si bulharské kroje a učiť sa tancovať bulharské ľudové tance.

Predškolský vek sa vyznačuje veľkou vnímavosťou dieťaťa. Informácie, ktoré sú získané vlastným prežitím a sú všetkými zmyslami upevňované, sú trvalé a celoživotné. Preto sa snažíme všetky aktivity realizovať hlavne prostredníctvom zážitkového, skúsenostného učenia.

Materská škola je pre väčšinu detí prvou vzdelávacou inštitúciou. Deti k nám prichádzajú z rôznych sociokultúrnych prostredí a práve tu prebieha prvé stretnutie s rôznymi rodinnými kultúrami, jazykovými a národnostnými odlišnosťami.

Predprimárny stupeň vzdelávania je takou vstupnou bránou do celoživotného vzdelávania človeka, prezentuje všeludské hodnoty, kultúru príslušnej spoločnosti, všeobecne platné tradície, rituály a zabezpečuje dieťaťu plynulý prechod z rodinného sveta do sveta spoločnosti, prechod z hravého detstva

НА ДОБЪР ЧАС, ЛЮБИМО БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ! ВИЗИТКА НА НОВИЯ ДИРЕКТОР НА БСУ „ХРИСТО БОТЕВ“

Госпожа Павлинка Ценова е новият директор на Българското средно училище в Братислава. През изминалата учебна година е била учител по български език и литература в учебното заведение. Сега поема отговорния пост на ръководител на училище „Христо Ботев“. Познава отлично учебната среда и професионално, заредена с позитивизъм, амбиция и внимание към екипа и учениците, ще продължи да развива традициите на известното в цяла Словакия българско училище.

Госпожа Ценова има 18-годишен опит като директор на Професионалната гимназия по туризъм и хранителни технологии „Никола Димов“ в българския град Пирдоп. Тя е висококвалифициран ръководител, специализирал в областта на управлението на качеството на образованието, лидерството и прилагането на иновативни технологии в образователната среда. Управлявала е проекти по европейската програма „Еразъм +“ и познава отлично образователните системи в Германия, Португалия и Словакия. Владее добре английски, немски и руски език. Завършила е ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, специалност „Български език и история“. Защитила е магистратура „Електронни медии“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по специалността „Журналистика“. Притежава трета професионално-квалификационна степен по специалността „Български език и литература“. Като филолог и журналист, госпожа Ценова е изкушена от сценичните изкуства, есеистиката и поезията. Като дългогодишен директор, тя притежава отлични умения за сътрудничество с местни и държавни институции, с различни неправителствени организации и доброволчески сдружения. Новият директор е позитивен човек, толерантен, усмихнат, с визия за модерното развитие на Българското училище в Братислава.

Автор: БСУ

k systematickému vzdelávaniu. Preto sa v našej škôlke snažíme, aby sa deťom dostalo čo najviac podnetov a aby sme ich pripravili aj na život „vo veľkej škole“.

Autor: **Mgr. Marianna Kapráliková**
Riaditeľka MŠ

VIZITKA NOVEJ RIADITELKY BSOU „CHRISTO BOTEV“

Pani Pavlinka Cenová je novou riaditeľkou Bulharskej strednej školy v Bratislave. Počas minulého školského roka bola učiteľkou bulharského jazyka a literatúry. Teraz preberá zodpovednú pozíciu vedúceho školy „Christo Botev“. Pozná veľmi dobre vzdelávacie prostredie a profesionálne, s pozitívizmom, ambíciou a pozornosťou voči tímu bude pokračovať v rozvoji tradície populárnej bulharskej školy na Slovensku.

Pani Cenová má 18-ročné skúsenosti ako riaditeľka odbornej školy cestovného ruchu a potravinárskych technológií „Nikola Dimov“ v Pirdope, Bulharsku. Je vysoko kvalifikovaný vedúci pracovník so špecializáciou v oblasti riadenia kvality vzdelávania, vedenia a aplikácie inovatívnych technológií vo vzdelávacom prostredí. Riadila projekty v rámci európskeho programu „Erasmus +“ a dobre sa orientuje vo vzdelávacích systémoch v Nemecku, Portugalsku a na Slovensku. Hovorí plynule anglicky, nemecky a rusky.

Vyštudovala VTU „Sv. Cyrila a Metoda“ so špecializáciou „Bulharský jazyk a dejepis“ a obhájila magisterské štúdium v odbore „Elektronické médiá“ na sofijskej univerzite „Sv. Klimenta Ochridského“ na katedre žurnalistiky. Jej tretí kvalifikačný titul je v odbore bulharský jazyk a literatúra. Ako filologička a novinárka je fanúšička aj scénického umenia, eseje a poézie.

Ako dlhoročný riaditeľ má vynikajúce schopnosti pre spoluprácu s miestnymi a štátnymi inštitúciami, s rôznymi mimovládными organizáciami a dobročinnými združeniami.

Je to pozitívny človek, tolerantný, usmievavý, s víziou moderného rozvoja bulharskej školy v Bratislave.

Autor: **BSU**

УЧЕБНАТА ГОДИНА В БСУ „ХРИСТО БОТЕВ“ В БРАТИСЛАВА ЗАПОЧНА С ВДЪХНОВЕНИЕ И НАДЕЖДИ

На 15 септември в Посолството на Република България в Словакия се състоя ползотворна среща между новия директор на училището, госпожа Павлинка Ценова, и Нейно Превъзходителство госпожа Йорданка Чобанова, посланик на България в Словашката република. Директорът връчи на българския посланик видео картичка на училището, създадена с много

ентузиазъм от учениците и учителите. В електронната си визитка българското школо открива новата учебна година.

Извънредните обстоятелства на пандемия и строгите правила за превантивна грижа възпрепятстваха провеждането на традиционното училищно тържество за началото на учебната година. Радостта на учениците от началния курс, вълненията от срещата със съучениците, с учителите са съхранени във видео визитка. Тя запечатва

VELA ŠŤASTIA OBLÚBENEJ BULHARSKEJ ŠKOLE!

S inšpiráciou a nádejou sa na bulharskej strednej škole „Christo Botev“ začal nový školský rok.

Na veľvyslanectve Bulharskej republiky na Slovensku sa 15. septembra uskutočnilo stretnutie novej riaditeľky školy pani Pavlinky Cenovej a jej

excelencie pani Yordanky Čobanovej, veľvyslankyne Bulharska. Riaditeľka odovzdala bulharskej veľvyslankyni video-pohľadnicu školy, ktorú s veľkým nadšením vytvorili študenti a učitelia. Bulharská škola vo svojej elektronickej vizitke otvorila nový školský rok.

Mimoriadne okolnosti pandémie a prísne pravidlá preventívnej starostlivosti zabránili tradičnej školskej

усмивките, родната реч, песните на децата и тийнейджърите от училище „Христо Ботев“.

Видеовизитката за първия учебен ден е снимана в красивия училищен парк, съхранил топлината на лятото. Талантливи ученици от всички класове – от първи до дванадесети – рецитират вдъхновено стихове на български и словашки език, пеят своите любими песни за България и за училището, танцуват. С мили думи големите ученици се обръщат към първокласниците, а зрелостниците си припомнят радостни мигове от любимото българско училище. Облечени с народни носии, сред розите в парка, учениците от Българското средно училище „Христо Ботев“ възхваляват родното слово, устойчивостта на традициите и силната връзка между двата славянски езика. Усмивнати и развълнувани, те са устремени към познанието и предизвикателствата на бъдещето.

Може да гледате видео картичката на линк:

<https://www.youtube.com/watch?v=V8wpgX8c8hc>

Автор: БСУ

КМЕТЪТ НА БУРГАС ПОСЕТИ БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ

В навечерието на Деня на независимостта представителите на местната власт в град Бургас – кметът на морския град, господин Димитър Николов, заместник-кметът по образованието, госпожа Йорданка Ананиева, водени от посланик Чобанова, посетиха БСУ „Христо Ботев“.

Те бяха посрещнати по стар български обичай пред сградата на училището – с питка, рози и българска песен. Делегацията разгледа училището

слáвности на зачатку školského roka. Radosť žiakov zo základnej školy, vzrušenie zo stretnutia so spolužiakmi a s učiteľmi boli zaznamenané vo video-vizitke. Zachytené boli úsmevy, znenie rodnej reči, piesne detí a tínedžerov zo školy Christo Botev.

Video-vizitka o začiatku školského roka sa natáčala v krásnom školskom parku, v ktorom sa zachovalo teplo letných horúčav. Talentovaní študenti všetkých ročníkov, od prvého po dvanásty, s inšpiráciou recitovali verše v bulharčine a slovenčine, spievali svoje obľúbené piesne o Bulharsku a o škole a tancovali. Milými slovami starší žiaci oslovili prváčikov a budúci absolventi si zaspomínali na šťastné chvíle strávené v obľúbenej bulharskej škole. Medzi ružami v parku, oblečení v ľudových krojoch, študenti BSOU „Christo Botev“ chválili rodný jazyk, tradície a silné prepojenie bulharčiny a slovenčiny. S úsmevom a nadšením hľadajú znalosti a výzvy budúcnosti.

Video-pohľadnicu si môžete pozrieť na odkaze:

<https://www.youtube.com/watch?v=V8wpgX8c8hc>

Autor: BSU

STAROSTA BURGASU NAVŠTÍVIL BULHARSKÚ ŠKOLU

V predvečer Dňa nezávislosti pod vedením veľvyslankyne Čobanovej navštívili BSOU „Christo Botev“ zástupcovia miestnych orgánov mesta Burgas- starosta prímorského mesta Dimitar Nikolov a zástupkyňa starostu pre vzdelávanie, pani Yordanka Ananieva.

Pred budovou školy ich privítali podľa starého bulharského zvyku – s chlebom, ružami a bulharskou piesňou. Delegácia navštívila školu a darovala deťom knihy s beletriou. Žiaci 1. a 5. ročníka dostali krásne ilustrované vydania s bulharskými ľudovými rozprávkami.

Počas stretnutia starosta Dimitar Nikolov navrhol

и подари на децата книги с художествена литература. Учениците от 1. и 5. клас получиха красиви илюстрирани издания с български народни приказки. По време на срещата кметът Димитър Николов отправи предложение избрани от училището ученици да гостуват на Община Бургас през лятото, за да усъвършенстват българския си език, да се запознаят с туристическия бизнес и да обогатят своите впечатления за съвременната българска култура. На срещата бяха обсъдени възможности за преференциални условия за кандидатстване на завършилите Българското училище в Братислава в български висши учебни заведения.

Голяма част от завършващите ученици искат да продължат образованието си в България. Някои са заявили интереса си към Медицинския университет в Бургас, както и към други специалности в бургаските висши училища с обучение на български. Кметът на Бургас се ангажира да постави въпроса пред българския министър на образованието. С принципно споразумение за бъдещо ползотворно сътрудничество завърши гостуването на българската делегация в училището.

Автор: БСУ

škoulou vybraným študentom, aby v lete navštívili mesto Burgas, zdokonalili svoju bulharčinu, oboznámili sa s podnikaním v cestovnom ruchu a obohatili svoje dojmy zo súčasnej bulharskej kultúry. Na stretnutí sa diskutovalo o možnostiach preferenčných podmienok pre absolventov bulharskej školy v Bratislave na bulharských vysokých školách. Mnoho absolvujúcich študentov chce pokračovať vo svojom štúdiu v Bulharsku.

Niektorí prejavili záujem o lekársku univerzitu v Burgase, ako aj o ďalšie burgaské vysoké školy. Starosta Burgasu sa zaviazal predostrieť túto otázku bulharskému ministrovi školstva. Návšteva bulharskej delegácie v škole sa skončila zásadnou dohodou o budúcej spolupráci.

Autor: BSU

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Pražská 23, 811 04 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **12 / 2020**
Ročník vydávania: **47**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Lora Yordanova**
Korektor SK: **Ludovít Halmo**

Елена е модерна, млада жена и е от каракачански род. Когато снимах историята „Бъди като Балкана“ – първата ми публикация в сп. National Geographic България през 2009 г., прекарах няколко дни с Елена и семейството ѝ в град Сливен. По-късно образът на красивата каракачанка, който заснех, стана корица на списанието и една от най-обичаните ми снимки.

Elena je moderná mladá žena, ktorá pochádza z rodiny Karakačanov. Keď som tvoril príbeh „Buď ako Balkán“- moju prvú publikáciu v časopise National Geographic Bulgaria v roku 2009, strávil som s Elenou a jej rodinou niekoľko dní v Slivene. Neskôr sa obraz krásnej Karakačanky, ktorý som odfotil, stal obálkou časopisu a jednou z mojich obľúbených fotiek.